

Članak Larry Butlera, prvog zamjenika visokog predstavnika: “Dobra politika naspram zloupotrebe povjerenja”

25. septembar 2006.g.

Jedan dio mog posla u svojstvu prvog zamjenika visokog predstavnika je da, zajedno sa mojim bh. i međunarodnim kolegama, radim na pružanju podrške ekonomskom razvoju Bosne i Hercegovine.

Siromaštvo i nezaposlenost proizvode kriminal i nestabilnost. Mir u Bosni i Hercegovini zavisi od prosperiteta. Prihodi vlade, koji su neophodni kako bi se podržale rastuće potrebe za socijalnom skrbi, su takođe uslovljeni prosperitetom.

U proteklih godinu i pol koliko sam ovdje, imao sam priliku uvjeriti se u skroman stepen ekonomskog razvoja, koji ipak nema ništa zajedničkog sa održivim razvojem koji je potreban kako bi se ova zemlja izvukla iz siromaštva i obezbijedila javne prihode za obnovu škola, bolnica, i kako bi penzionerima obezbijedila dostojanstven život u trećem životnom dobu.

Ipak, dvocifrena razvojna stopa nije nikakva iluzija.

Druge zemlje, od kojih su neke vaši susjedi, su pokazale kako se takva stopa razvoja može ostvariti.

Te druge zemlje, od kojih su neke od njih svoj razvojni put započele u okolnostima koje nisu nimalo obećavale baš kao što je to bio slučaj u poslijeratnoj Bosni i Hercegovini, su “uskočile na pokretne stepenice” i uspjele postići ekonomski

momentum koji im svake godine omogućava ogromne pomake u prosperitetu.

Iskustvo ovih zemalja pokazuje da razlika između prosperiteta i siromaštva nije kulturološka, tj. da ne zavisi od toga koliko vrijedno ljudi rade. Neki od najsiromašnijih ljudi na planeti su najvrijedniji, dok neki od najprosperitetnijih ljudi na planeti koriste taj prosperitet kako bi smanjili broj svojih radnih sati. To ne zavisi ni od prirodnih resursa – ekonomski uspješne zemlje kao što su Singapur i Hong Kong nemaju nikakvih prirodnih resursa. Finska je brdovita, šumovita i pod snježnim pokrivačem u periodu od šest mjeseci, a i dalje je jedna od najbogatijih zemalja u Evropi. Još jedan primjer je i Irska.

Razlika između prosperiteta i siromaštva je razlika između dobrog i užasnog poslovnog okruženja.

Ako je vaša zemlja mjesto gdje banke imaju kapital i povjerenje da kreditiraju poduzetnike, gdje registrovanje preduzeća nije birokratska noćna mora, gdje su porezi određeni po razumnoj stopi i gdje je na snazi efikasan sistem za njihovo prikupljanje, onda postoji velika vjerovatnoća da je vaša zemlja prilično prosperitetno mjesto za život i rad.

Unaprijeđenje poslovnog okruženja u BiH je jedini način da se otvore nova radna mjesta, da se smanji siromaštvo, da se vodi borba protiv kriminala, i da se konačno stane u kraj brojnim neprilikama s kojima se ljudi ove zemlje, koji ionako žive u teškoj situaciji, suočavaju svakodnevno.

Ipak, većina čitalaca je upoznata s tim koliko je teško bilo udobrovoljiti bh. političare, ubijediti ih, a zatim tražiti od njih i insistirati da poduzmu najosnovnije korake kako bi unaprijedili poslovno okruženje.

S obzirom da je napredak u ovoj sferi bio skroman, tako je i ekonomski razvoj isto tako bio skroman.

Svi građani su morali trpiti posljedice ovakvog stanja. Među tim građanima su borci i njihove porodice koji se moraju pomiriti, ponekad pod teškim okolnostima koje donosi gubitak ili invaliditet, sa ograničenjima u socijalnim i javnim uslugama koja su postala svakodnevica za sve ljude u Bosni i Hercegovini.

Trebao bih navesti da sam iz prve ruke doživio izazove sa kojima se suočavaju ratni veterani i njihove porodice. Moj otac je služio svojoj zemlji u Koreji i Vijetnamu, dok je njegov brat u drugom svjetskom ratu bio na Pacifiku. Obojica su platili najveću cijenu za odbranu slobode svojih zemljaka i zemljakinja.

Predlagači federalnog Zakona o demobilisanim braniocima i članovima njihovih porodica tvrde da se bore za zaštitu interesa ove grupe građana.

Međutim, oni daju obećanja koja se ne mogu ispuniti. Mislim da je Bosancima i Hercegovcima dosta praznih obećanja i političara koji misle da mogu obmanjivati ljude svo vrijeme.

Kao što su naglasili Svjetska banka, Međunarodni monetarni fond i Evropska komisija, zajedno sa ostalim obavezama, usvajanje ovog zakona bi značilo da bi ukupna godišnja izdvajanja za borce i porodice poginulih boraca iznosila oko polovinu federalnog budžeta.

U tom slučaju ne bi preostalo dovoljno sredstava da se finansiraju ostale javne usluge, kao što su škole, penzije, bolnice i policija.

Računica je jasna i ona ukazuje na to da, koliko god mi to željeli, novca za sve jednostavno nema.

Jedini način kako se uslovi za borce mogu poboljšati je da se poboljšaju uslovi za sve građane. Jedini način da se povećaju izdvajanja za borce je da se povećaju javni prihodi – a jedini način da se to uradi je da se unaprijedi poslovno okruženje

kako bi preduzeća koja ostvaruju profit plaćala razumne poreze. Međunarodna finansijska zajednica je već primjetila da političari obećavaju platiti novcem koji ne postoji. Kreditni rejting Bosne i Hercegovine je nedavno opao kao rezultat ovih obećanja, što se negativno odražava na investicije, radna mjesta i prihode od poreza.

Usvajanje zakona, koji će BiH učiniti povoljnim mjestom za poslovanje i koji će doprinjeti otvaranju novih preduzeća i novih radnih mjesta, jeste dobra politika.

Davanje obećanja borcima koja se ne mogu ispuniti sedam dana prije održavanja izbora nije dobra politika, već zloupotreba povjerenja.

Larry Butler je prvi zamjenik visokog predstavnika međunarodne zajednice za Bosnu i Hercegovinu